

Wymagania edukacyjne

Podstawy przedsiębiorczości

Nauczyciel: Joanna Zięba

Rok szkolny 2017/2018

Klasy: 1a, 1b, 1c, 1d, 1e, 1f

Przygotowanie do zajęć i udział w nich oceniane są w następujący sposób:

- **stopień niedostateczny** – otrzymuje uczeń, który nie spełnił wymagań na ocenę dopuszczającą.
- **stopień dopuszczający** – otrzymuje uczeń, który:
 - przyswoił treści konieczne (uwzględnione w wymaganiach edukacyjnych),
 - zna podstawowe fakty (wynikające z treści wymagań koniecznych uwzględnionych w wymaganiach edukacyjnych) i przy pomocy nauczyciela potrafi wykonać polecenia wymagające zastosowania przewidzianych w programie umiejętności,
 - posiada niezbędną wiedzę z punktu widzenia realizacji celów przedmiotu i konieczną w toku dalszego kształcenia,
 - w wiadomościach ucznia w stosunku do materiału przewidzianego w podstawie programowej występują luki,
 - systematycznie prowadzi zeszyt przedmiotowy.
- **stopień dostateczny** – otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą a ponadto:
 - opanował wiadomości podstawowe (uwzględnione w wymaganiach edukacyjnych),
 - zna ważniejsze fakty (wynikające z treści wymagań podstawowych uwzględnionych w wymaganiach edukacyjnych) i potrafi je zinterpretować. Odpowiedź odbywa się przy niewielkim ukierunkowaniu ze strony nauczyciela;
 - potrafi obserwować zjawiska (zawarte w celach kształcenia podstawy programowej – wykorzystywanie form komunikacji werbalnej i niewerbalnej, funkcjonowanie przedsiębiorstw, mechanizmy funkcjonowania gospodarki i instytucji

rynkowych oraz rola państwa w gospodarce, zmiany i tendencje w gospodarce świata i Polski, formy inwestowania i wynikające z nich ryzyko, analiza rynku pracy, etyczne zachowania) i opisać je.

• **stopień dobry** – otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania na ocenę dostateczną a ponadto:

- przyswoił treści rozszerzające (uwzględnione w wymaganiach edukacyjnych),
- samodzielnie przedstawił większość wymaganych treści (wynikające z treści wymagań rozszerzających uwzględnionych w wymaganiach edukacyjnych) poprawnie pod względem języka przedmiotu, jednak nie wyczerpał zagadnienia,
- wykazuje zaangażowanie i wykazuje się aktywnością w merytorycznym prowadzeniu rozmowy, dyskusji,
- wykorzystuje zdobytą wiedzę w praktyce,
- dokonuje krytycznej oceny informacji (związanych z tematyką przedmiotu) płynących ze środków masowego przekazu

• **stopień bardzo dobry** – otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania na ocenę dobrą a ponadto:

- opanował treści dopełniające (uwzględnione w wymaganiach edukacyjnych),
- odpowiada wyczerpująco, swobodnie operuje faktami (wynikającymi z treści wymagań dopełniających uwzględnionych w wymaganiach edukacyjnych),
- dostrzega analogie oraz wyciąga wnioski, a także porównuje je i popiera przykładami,
- potrafi łączyć wiedzę z pokrewnych przedmiotów,
- aktywnie uczestniczy w zajęciach, kieruje pracą zespołu rówieśników
- samodzielnie rozwiązuje nietypowe problemy

• **stopień celujący** – otrzymuje uczeń który spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą a ponadto:

- za wiadomości i umiejętności samodzielnie przez niego przemyślane, znacznie wykraczające poza obowiązujący program nauczania
- za udział i osiągnięcia w olimpiadach i konkursach przedmiotowych lub znaczne zaangażowanie się w organizację i/lub uczestnictwo w przedsięwzięciach związanych z przedmiotem podstawy przedsiębiorczości (projekty edukacyjne, kursy e-learningowe, Powiatowe Targi Akademickie, Dzień Przedsiębiorczości, Spółdzielnia Uczniowska i inne);

Wymagania edukacyjne odnoszą się do realizowanych na lekcji tematów z następujących działów:

- Komunikacja interpersonalna: *Osoba przedsiębiorcza – człowiek we współczesnym świecie, Moje cechy i umiejętności – jak zarządzać swoimi zasobami, Role społeczne i rodzaje zachowań, Komunikacja społeczna. Kontrolowanie sposobu w jaki widzą nas inni (autoprezentacje i prezentacje), Podejmowanie decyzji, Dobry zespół - konflikty i sposoby ich rozwiązywania,*
- Istota funkcjonowania gospodarki rynkowej: *Od planu do rynku, Struktury rynkowe, Popyt, podaż i cena, Konsument „królem rynku” – jak dbać o swoje prawa? Ingerować czy nie - rola państwa w gospodarce, Zmienna gospodarka – od recesji do dobrej koniunktury, Budżet państwa*
- Pieniądz i bankowość: *Ile wart jest pieniądz?, Instytucje finansowe w Polsce, Banki, Sztuka wyboru – analiza ofert. Rachunki i lokaty bankowe, Kredyty, Sztuka inwestowania. Ryzyko a zwrot z inwestycji, Giełda papierów wartościowych*
- Podatki i ubezpieczenia: *Roczne rozliczenie podatku dochodowego, Ubezpieczenia*
- Przedsiębiorstwo: *Przedsiębiorstwa i ich cele gospodarowania, Klasyfikacja przedsiębiorstw, Zostań swoim szefem, Sztuka zarządzania projektem – biznesplan, Kompetentny lider - zarządzanie przedsiębiorstwem, Jak sfinansować działalność gospodarczą? Marketing. Reklama – informuje czy omamia? Etyka w pracy i w biznesie*
- Praca: *Rynek pracy, Poszukiwanie pracy, Dokumenty aplikacyjne, Zrobić dobre wrażenie czyli rozmowa kwalifikacyjna, Zatrudnienie, Bezrobocie. Sytuacja na rynku pracy w UE*
- Współpraca międzynarodowa: *Handel zagraniczny. Współpraca gospodarcza Polski z zagranicą, Procesy globalizacji*

W sytuacji gdy uczeń posiada orzeczenie/opinię z Poradni Pedagogiczno – Psychologicznej wymagania edukacyjne są dostosowane do możliwości ucznia, zgodnie z zaleceniami.

Poziom wymagań

Lp.	Temat lekcji	konieczny (ocena dopuszczająca) <i>Uczeń:</i>	podstawowy (ocena dostateczna) <i>Uczeń:</i>	rozszerzający (ocena dobra) <i>Uczeń:</i>	dopełniający (ocena bardzo dobra) <i>Uczeń:</i>
1.	Osoba przedsiębiorcza – człowiek we współczesnym świecie	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym jest przedsiębiorczość 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy osoby przedsiębiorczej 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia potrzebę i sposoby kształtowania cech przedsiębiorczych 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje kompetencje przedsiębiorcze • ocenia, które z nich są najważniejsze i uzasadnia swój wybór
2.	Moje cechy i umiejętności – jak zarządzać swoimi zasobami	<ul style="list-style-type: none"> • definiuje osobowość 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia własne cechy i umiejętności 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje mocne i słabe strony własnej osobowości, odnosi je do cech osoby przedsiębiorczej 	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia i charakteryzuje typy osobowości • wyjaśnia konieczność poznania samego siebie
3.	Role społeczne i rodzaje zachowań	<ul style="list-style-type: none"> • definiuje pojęcie „rola społeczna” • definiuje pojęcie „rola organizacyjna” • rozpoznaje podstawowe rodzaje zachowań, w tym zachowania asertywne, podaje przykłady 	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia i charakteryzuje role przypisane i osiągnięte • wyjaśnia, czym są napięcie ról oraz konflikt ról i podaje przykłady wystąpienia tych sytuacji • omawia 	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia i charakteryzuje własne role społeczne i typowe dla nich zachowania 	<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje potrzebę przyjmowania postawy asertywnej w określonych sytuacjach

		i konsekwencje poszczególnych rodzajów zachowań	poszczególne rodzaje zachowań w kontekście osoby przedsiębiorczej		
4.	Komunikacja społeczna. Kontrolowanie sposobu w jaki widzą nas inni (autoprezentacje i prezentacje)	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: „komunikacja społeczna”, „komunikacja interpersonalna”, „komunikacja werbalna”, „komunikacja niewerbalna” 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym jest komunikowanie się, i omawia przebieg tego procesu, charakteryzując poszczególne jego elementy • wyjaśnia znaczenie komunikacji niewerbalnej w życiu codziennym 	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia i charakteryzuje wybrane elementy mowy ciała • wyjaśnia, czym są bariery komunikacyjne, i podaje ich przykłady 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia i charakteryzuje elementy skutecznej komunikacji • definiuje pojęcie „empatia”
5.	Podjęmowanie decyzji	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: „decyzja”, „decydent”, „problem decyzyjny” • definiuje pojęcia: „gospodarstwo domowe”, „budżet domowy”, „deficyt budżetowy” 	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia i charakteryzuje fazy procesu decyzyjnego • wymienia i charakteryzuje bariery w podejmowaniu decyzji • omawia wady oraz zalety decyzji indywidualnych i zbiorowych • wymienia 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia i omawia zasady podejmowania racjonalnych decyzji • wyjaśnia, czym jest racjonalność decyzji • wymienia i charakteryzuje główne rodzaje wydatków gospodarstw domowych: konsumpcyjne i inwestycyjne (z podziałem na stałe 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje rodzaje decyzji • tworzy budżet domowy swojej rodziny, a następnie zarządza nim • proponuje działania mające na celu zniwelowanie deficytu w budżecie domowym

			i charakteryzuje główne źródła dochodów gospodarstw domowych	i zmienne) •ocenia strukturę wydatków własnej rodziny	
6.	Dobry zespół - konflikty i sposoby ich rozwiązywania	<ul style="list-style-type: none"> •wyjaśnia znaczenie terminów: „konflikt”, „negocjacje”, „mediacje”, „arbitraż” •wymienia cechy i umiejętności przydatne w czasie negocjacji 	<ul style="list-style-type: none"> •wymienia i charakteryzuje wybrane metody rozwiązywania konfliktów •wymienia zalety mediacji i arbitrażu 	<ul style="list-style-type: none"> •wskazuje różnice między poszczególnymi rodzajami negocjacji i stylami rozwiązywania konfliktów 	<ul style="list-style-type: none"> •rozdziela i charakteryzuje rodzaje konfliktów ze względu na podmiot i przedmiot konfliktu •identyfikuje i analizuje konflikty w zespole i proponuje metody ich rozwiązania, szczególnie w drodze negocjacji •wymienia i omawia zasady prowadzenia skutecznych negocjacji
7.	Od planu do rynku	<ul style="list-style-type: none"> •definiuje pojęcia: „gospodarka rynkowa”, „mechanizm rynkowy”, „popyt”, „podaż”, „plan Balcerowicza” •wymienia filary 	<ul style="list-style-type: none"> •podaje najważniejsze różnice między gospodarką centralnie sterowaną a gospodarką rynkową 	<ul style="list-style-type: none"> •omawia proces transformacji polskiej gospodarki •wyjaśnia, na czym polegał plan Balcerowicza 	<ul style="list-style-type: none"> •przedstawia argumenty świadczące o nieefektywności gospodarki centralnie sterowanej •charakteryzuje działania składające się na proces transformacji

		gospodarki centralnie sterowanej i gospodarki rynkowej	•wymienia główne podmioty gospodarki rynkowej		gospodarczej w Polsce
8.	Struktury rynkowe	<ul style="list-style-type: none"> •wyjaśnia znaczenie terminu „rynek” •wymienia funkcje rynku •klasyfikuje rynek wg przedmiotu wymiany 	•podaje różnice między rynkiem producenta a rynkiem konsumenta	•wymienia i charakteryzuje główne modele struktur rynkowych (monopol, oligopol, konkurencję monopolistyczną, konkurencję doskonałą)	•określa rodzaje rynków występujących w najbliższym otoczeniu
9.	Popyt, podaż i cena	<ul style="list-style-type: none"> •wyjaśnia znaczenie terminów: „popyt”, „podaż”, „cena”, „dobra komplementarne”, „dobra substytucyjne”, „cena równowagi rynkowej”, „punkt równowagi rynkowej” •definiuje prawo popytu •definiuje prawo podaży 	<ul style="list-style-type: none"> •wymienia i charakteryzuje pozacenowe czynniki kształtujące popyt •wymienia i charakteryzuje pozacenowe czynniki kształtujące podaż 	<ul style="list-style-type: none"> •wskazuje zależność między cenami dóbr komplementarnych i dóbr substytucyjnych a wielkością popytu •analizuje na przykładzie przebieg krzywej podaży i krzywej popytu 	<ul style="list-style-type: none"> •wyjaśnia zjawiska nadwyżki rynkowej i niedoboru rynkowego •wyznacza na prostych przykładach punkt równowagi rynkowej
10.	Konsument „królem rynku” –	•wyjaśnia znaczenie terminów:	•wymienia i charakteryzuje	•przedstawia prawa konsumenta z tytułu	•przedstawia zasady składania reklamacji

	jak dbać o swoje prawa?	<p>„konsument”, „gwarancja”, „reklamacja”, „rękojmia”</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: „zakupy na odległość”, „odstąpienie od umowy” 	<p>podstawowe prawa konsumenta</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia instytucje zajmujące się ochroną praw konsumentów oraz określa ich cele i zadania • podaje różnice między reklamacją a gwarancją • wyróżnia prawa przysługujące konsumentom w wypadku zakupów na odległość 	<p>niezgodności towaru z umową</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia prawa konsumenta z tytułu niezgodności towaru z umową w wypadku zakupów przez internet 	<p>w wypadku niezgodności towaru z umową</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia drogę egzekwowania własnych praw przez konsumenta • przedstawia drogę egzekwowania własnych praw przez konsumenta dot. zakupów przez internet
11.	Ingerować czy nie - rola państwa w gospodarce	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: „interwencjonizm państwowy”, „dobra publiczne” • wyjaśnia i rozróżnia pojęcia: „polityka makroekonomiczna” i „polityka mikroekonomiczna” 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia, rozróżnia i charakteryzuje funkcje ekonomiczne państwa 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia i charakteryzuje narzędzia oddziaływania państwa na gospodarkę • określa przyczyny ingerencji państwa w gospodarkę 	<ul style="list-style-type: none"> • określa cele polityki gospodarczej, a w jej ramach – polityki fiskalnej i polityki monetarnej
12.	Zmienna gospodarka – od	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: „wzrost 	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia i opisuje wybrane wskaźniki 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny różnic między 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje wartości wybranych

	recesji do dobrej koniunktury	gospodarczy”, „rozwój gospodarczy”, „siła nabywcza waluty”, „cykl koniunkturalny”	wzrostu gospodarczego i rozwoju gospodarczego •wymienia fazy cyklu koniunkturalnego	nominalnym a realnym PKB •charakteryzuje zjawiska recesji i dobrej koniunktury w gospodarce •omawia przebieg klasycznego cyklu koniunkturalnego	wskaźników wzrostu i rozwoju gospodarczego dla Polski z wartościami tych wskaźników dla innych państw •formułuje wnioski o poziomie rozwoju gospodarczego państwa na podstawie analizy odpowiednich wskaźników ekonomicznych •interpretuje wysokość i przyrost PKB
13.	Budżet państwa	•wyjaśnia znaczenie terminów: „budżet państwa”, „podatek”, „dług publiczny” •wyjaśnia znaczenie terminów: „zdolność prawna”, „osobowość prawna”, „podatnik”, „obowiązek podatkowy”, „przedmiot	•wymienia główne źródła dochodów państwa •wymienia główne wydatki budżetu państwa •argumentuje konieczność płacenia podatków •wymienia i charakteryzuje funkcje podatków •identyfikuje rodzaje podatków wg	•wymienia, rozróżnia i charakteryzuje funkcje budżetu państwa •wymienia, rozróżnia i charakteryzuje podstawowe zasady budżetowe •wymienia i omawia rodzaje podatków •charakteryzuje podatki progresywne, proporcjonalne i regresywne	•ocenia wpływ deficytu budżetowego i długu publicznego na gospodarkę •omawia klasyczne zasady podatkowe A. Smitha •omawia rolę podatku VAT w polskim systemie podatkowym •ocenia system podatkowy w Polsce

		opodatkowania”, „stawka podatkowa”, „podstawa opodatkowania”	różnych kryteriów		
14.	Ile wart jest pieniądz?	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: „pieniądz”, „siła nabywcza”, „inflacja”, „stopa inflacji” 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia ewaluację pieniądza • wymienia, rozróżnia i charakteryzuje formy pieniądza • wymienia i charakteryzuje właściwości pieniądza • identyfikuje rodzaje inflacji w zależności od przyczyn jej powstania oraz stopy inflacji 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia i charakteryzuje funkcje pieniądza • wymienia i charakteryzuje właściwości pieniądza • omawia skutki inflacji • przedstawia sposoby przeciwdziałania inflacji 	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnia obieg pieniądza w gospodarce
15.	Instytucje finansowe w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> • Wyjaśnia znaczenie terminów: „instytucja finansowa”, „instytucje nadzorujące”, „instytucje rynkowe” 	<ul style="list-style-type: none"> • Wymienia instytucje finansowe 	<ul style="list-style-type: none"> • Wyjaśnia rolę, jaką w gospodarce pełnią instytucje finansowe 	<ul style="list-style-type: none"> • Objaśnia schemat powiązań w systemie finansowym państwa
16.	Banki	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia rolę banku 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym

		<p>terminów: „bank”, „system bankowy”</p> <ul style="list-style-type: none"> •wymienia elementy systemu bankowego w Polsce 	<p>i charakteryzuje funkcje banku centralnego</p> <ul style="list-style-type: none"> •rozdziela rodzaje banków ze względu na dominującą działalność •wyjaśnia różnice między bankami komercyjnymi a bankami spółdzielczymi 	<p>centralnego w gospodarce</p> <ul style="list-style-type: none"> •wymienia i charakteryzuje podstawowe narzędzia polityki pieniężnej NBP •określa znaczenie Rady Polityki Pieniężnej w kształtowaniu polityki pieniężnej NBP 	<p>polega polityka pieniężna banku centralnego</p> <ul style="list-style-type: none"> •identyfikuje rodzaje polityki pieniężnej prowadzonej przez NBP •wykazuje zależność między zmianą stóp procentowych wprowadzoną przez NBP a oprocentowaniem kredytów udzielanych przez banki osobom fizycznym i przedsiębiorcom •wyjaśnia rolę banków w gospodarce
17.	<p>Sztuka wyboru – analiza ofert. Rachunki i lokaty bankowe</p>	<ul style="list-style-type: none"> •wymienia podstawowe rodzaje usług bankowych •rozdziela rodzaje kont osobistych •wyjaśnia znaczenie terminów: „limit debetowy”, „kapitalizacja odsetek”, „karta 	<ul style="list-style-type: none"> •wyjaśnia zasady funkcjonowania lokat bankowych, wymienia i charakteryzuje ich rodzaje •identyfikuje rodzaje kart płatniczych 	<ul style="list-style-type: none"> •omawia zasady rozsądnego korzystania z karty kredytowej •wyjaśnia zasady wyboru najlepszej lokaty bankowej 	<ul style="list-style-type: none"> •wyjaśnia różnice między stałym a zmiennym oprocentowaniem lokat bankowych •oblicza należne odsetki od lokat bankowych z uwzględnieniem różnego oprocentowania i kapitalizacji

		płatnicza”			<ul style="list-style-type: none"> •porównuje oferty wybranych usług bankowych
18.	Kredyty	<ul style="list-style-type: none"> •wyjaśnia znaczenie terminów: „kredyt”, „kredyt konsumencki”, „rzeczywista roczna stopa oprocentowania”, „pożyczka”, „zastaw hipoteczny”, „spread walutowy”, „zdolność kredytowa” •podaje różnice między kredytem a pożyczką 	<ul style="list-style-type: none"> •identyfikuje rodzaje kredytów wg różnych kryteriów (okresu kredytowania, waluty kredytu, przeznaczenia kredytu) •omawia podstawowe prawa przysługujące kredytobiorcy w wypadku umowy kredytu konsumenckiego 	<ul style="list-style-type: none"> •wymienia i omawia kryteria wyboru najlepszego kredytu •wymienia najważniejsze kryteria oceny zdolności kredytowej stosowane przez banki 	<ul style="list-style-type: none"> •oblicza należne odsetki od zaciągniętego kredytu •ocenia możliwość spłaty zaciągniętego kredytu przy określonym dochodzie
19.	Sztuka inwestowania. Ryzyko a zwrot z inwestycji	<ul style="list-style-type: none"> •wyjaśnia znaczenie terminów: „inwestowanie”, „instrument finansowy”, „papiery wartościowe”, „obligacje”, „bony skarbowe”, „weksle”, „akcje”, „fundusz 	<ul style="list-style-type: none"> •wskazuje różnice między poszczególnymi rodzajami papierów wartościowych •rozdziela formy inwestowania kapitału •wymienia i charakteryzuje kryteria wyboru 	<ul style="list-style-type: none"> •wymienia rodzaje obligacji ze względu na emitenta •wyjaśnia, czym są fundusze inwestycyjne •wyjaśnia pojęcie „emisja akcji” i zna zasady emisji 	<ul style="list-style-type: none"> •określa rodzaje akcji ze względu na sposób przenoszenia własności oraz wg uprawnień właścicieli akcji •wymienia i charakteryzuje rodzaje funduszy inwestycyjnych, uwzględniając potencjalne zyski

		<p>inwestycyjny”</p> <ul style="list-style-type: none"> •identyfikuje rodzaje inwestycji wg różnych kryteriów (przedmiotu inwestycji, podmiotu inwestowania) •rozdziela i charakteryzuje inwestycje rzeczowe i finansowe 	<p>formy inwestycji</p>		<p>roczne oraz ryzyko wystąpienia strat</p> <ul style="list-style-type: none"> •oblicza przewidywany zysk z przykładowej inwestycji kapitałowej w krótkim i długim okresie •dostrzega zróżnicowanie stopnia ryzyka w zależności od rodzaju inwestycji oraz okresu inwestowania
20.	Giełda papierów wartościowych	<ul style="list-style-type: none"> •definiuje pojęcie „giełda” oraz charakteryzuje jej rodzaje •wyjaśnia znaczenie terminów: „makler”, „indeks giełdowy”, „ceduła giełdowa”, „hossa”, „bessa” 	<ul style="list-style-type: none"> •wymienia i charakteryzuje instytucje rynku kapitałowego w Polsce •wymienia i omawia rynki giełdowe na GPW •wymienia podstawowe indeksy na GPW 	<ul style="list-style-type: none"> •określa miejsce GPW w systemie rynku kapitałowego •wyjaśnia mechanizm funkcjonowania GPW •omawia systemy notowań na GPW •wyjaśnia znaczenie podstawowych wskaźników giełdowych w podejmowaniu decyzji dotyczących inwestowania na giełdzie 	<ul style="list-style-type: none"> •analizuje tabele z informacjami giełdowymi •omawia działania podejmowane przed rozpoczęciem inwestowania na giełdzie •omawia rolę giełdy w gospodarce

21.	Roczne rozliczenie podatku dochodowego	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: „obowiązek podatkowy”, „dochód”, „przychód”, „koszty uzyskania przychodu”, „kwota wolna od podatku”, „ulga podatkowa”, „zaliczka na podatek dochodowy”, „płatnik podatku” 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia ulgi podatkowe obowiązujące w Polsce • wymienia rodzaje formularzy podatkowych 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia sposoby obliczania podatku wg różnych stawek podatkowych • omawia zasady wspólnego opodatkowania 	<ul style="list-style-type: none"> • dobiera odpowiedni formularz podatkowy do źródeł przychodu oraz sposobu jego opodatkowania
22.	Jak wypełnić roczne zeznanie podatkowe?	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia sposoby złożenia zeznania podatkowego 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu „Urządowe Poświadczenie Odbioru” (UPO) 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia zasady wspólnego opodatkowania 	<ul style="list-style-type: none"> • wypełnia roczne zeznanie podatkowe na podstawie przykładowych danych

23.	Ubezpieczenia. Projekt edukacyjny „Lekcje z ZUS”	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym jest ubezpieczenie • wyjaśnia znaczenie terminów: „ubezpieczyciel”, „ubezpieczający”, „ubezpieczony”, „system zabezpieczenia społecznego”, „ubezpieczenia publiczne”, „ubezpieczenia prywatne”, „polisa ubezpieczeniowa”, „karencja” 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia podstawowe obowiązki ubezpieczonego i ubezpieczyciela • wymienia filary systemu emerytalnego w Polsce • wymienia elementy ubezpieczenia społecznego 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia i charakteryzuje rodzaje ubezpieczeń wg różnych kryteriów (przedmiotu ubezpieczenia, stopnia swobody w zakresie nawiązania stosunku ubezpieczenia) • charakteryzuje poszczególne filary systemu emerytalnego w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje związek pomiędzy swoją przyszłą aktywnością zawodową a wysokością emerytury • wyjaśnia, jaką rolę w gospodarce odgrywają fundusze emerytalne • omawia rolę Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego w polskim systemie ubezpieczeń
24.	Przedsiębiorstwa i ich cele gospodarowania	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia i charakteryzuje ekonomiczne cele gospodarowania • wymienia i charakteryzuje społeczne cele gospodarowania 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia i omawia czynniki produkcji • wymienia i charakteryzuje rodzaje działalności gospodarczej 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady działań zgodnych z koncepcją społecznej odpowiedzialności biznesu 	<ul style="list-style-type: none"> • określa rodzaj działalności gospodarczej wg PKD 2007
25.	Klasyfikacja przedsiębiorstw	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, kim jest przedsiębiorca • wyjaśnia znaczenie terminów: „zdolność prawna”, 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia klasyfikację wielkościową przedsiębiorstw • wymienia 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia i charakteryzuje formy organizacyjno-prawne przedsiębiorstw 	<ul style="list-style-type: none"> • klasyfikuje rodzaje spółek • omawia znaczenie mikroprzedsiębiorstw w polskim systemie

		„osobowość prawna”	i charakteryzuje formy własności przedsiębiorstw		gospodarki
26.	Zostań swoim szefem	<ul style="list-style-type: none"> •definiuje pojęcia „makrootoczenie przedsiębiorstwa”, „mikrootoczenie przedsiębiorstwa” 	<ul style="list-style-type: none"> •wymienia i charakteryzuje etapy zakładania własnej działalności gospodarczej •wskazuje najczęstsze przyczyny niepowodzeń przedsiębiorstwa 	<ul style="list-style-type: none"> •wymienia i omawia czynniki warunkujące sprawne funkcjonowanie przedsiębiorstwa 	<ul style="list-style-type: none"> •dostosowuje formę organizacyjno-prawną do profilu działalności przedsiębiorstwa
27.	Sztuka zarządzania projektem - biznesplan	<ul style="list-style-type: none"> •wyjaśnia, czym jest biznesplan •wymienia i omawia zasady sporządzania biznesplanu •wyjaśnia pojęcia: „analiza rynku”, „rynek potencjalny” 	<ul style="list-style-type: none"> •wymienia i charakteryzuje elementy biznesplanu 	<ul style="list-style-type: none"> •uzasadnia przydatność sporządzania biznesplanu niezależnie od etapów rozwoju przedsiębiorstwa •wyjaśnia, na czym polega analiza strategiczna SWOT 	<ul style="list-style-type: none"> •sporządza projekt własnego przedsiębiorstwa oparty na biznesplanie
28.	Kompetentny lider - zarządzanie przedsiębiorstwem	<ul style="list-style-type: none"> •definiuje terminy: „styl kierowania”, „motywowanie”, „efekt synergii” •wymienia i omawia 	<ul style="list-style-type: none"> •wymienia i omawia zasady organizacji pracy w firmie •wymienia cechy dobrego kierownika 	<ul style="list-style-type: none"> •wymienia i charakteryzuje elementy procesu zarządzania oraz jego przebieg 	<ul style="list-style-type: none"> •dowodzi skuteczności łączenia różnych sposobów motywowania podwładnych

		zasady pracy zespołowej	(lidera zespołu)	<ul style="list-style-type: none"> •wymienia różne style zarządzania i wyjaśnia, na czym one polegają •wymienia i omawia cechy dobrego wykonawcy 	
29.	Jak sfinansować działalność gospodarczą?	<ul style="list-style-type: none"> •definiuje pojęcia: „majątek trwały”, „majątek obrotowy”, „aktywa przedsiębiorstwa”, „pasywa przedsiębiorstwa”, „bilans”, „amortyzacja”, „rachunek zysków i strat”, „próg rentowności”, „koszt całkowity”, „całkowity koszt jednostkowy” 	<ul style="list-style-type: none"> •wymienia i charakteryzuje podstawowe składniki bilansu 	<ul style="list-style-type: none"> •podaje przykłady kosztów stałych oraz zmiennych przedsiębiorstwa •podaje różnice między księgowością pełną a księgowością uproszczoną 	<ul style="list-style-type: none"> •wskazuje sposoby finansowania działalności gospodarczej •analizuje przykładowy wynik finansowy przedsiębiorstwa
30.	Marketing. Reklama – informuje czy omamia?	<ul style="list-style-type: none"> •wyjaśnia, czym jest marketing, oraz wymienia jego cele •wymienia rodzaje mediów reklamowych 	<ul style="list-style-type: none"> •wyjaśnia, czym jest promocja, oraz charakteryzuje jej narzędzia •wyjaśnia, czym jest reklama, oraz omawia cele 	<ul style="list-style-type: none"> •wskazuje pozytywne i negatywne przykłady wpływu reklamy na konsumentów 	<ul style="list-style-type: none"> •odczytuje informacje zawarte w reklamach, odróżniając je od elementów perswazyjnych

			<p>działań reklamowych</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu „marketing mix” oraz charakteryzuje jego elementy 		
31.	Etyka w pracy i w biznesie	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu „etyka zawodowa” • definiuje pojęcie „mobbing” • wyjaśnia pojęcie „korupcja” 	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia zachowania etyczne i nieetyczne w wypadku pracodawcy i pracownika • wymienia działania etyczne i nieetyczne w biznesie • wymienia przejawy mobbingu, jego skutki oraz sposoby przeciwdziałania mobbingowi • identyfikuje rodzaje korupcji 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje reguły moralne i normy prawne jako elementy etycznego postępowania • wymienia zasady etycznego pracownika – kodeks etyczny • wymienia przyczyny i skutki oraz sposoby przeciwdziałania korupcji 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia, rozróżnia oraz charakteryzuje podstawowe wartości etyczne w biznesie • analizuje przebieg kariery zawodowej osoby, która – działając zgodnie z zasadami etyki – odniosła w życiu zawodowym sukces • dowodzi negatywnego wpływu szarej strefy na gospodarkę
32.	Rynek pracy	<ul style="list-style-type: none"> • definiuje pojęcia: „praca”, „humanizacja pracy”, „aktywność 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia pracę jako wartość • wymienia i omawia bodźce skłaniające 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia skutki nadmiernego popytu na rynku pracy • wymienia i 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje popyt na pracę i podaż pracy, uwzględniając czynniki wpływające na

		<p>zawodowa”, „współczynnik aktywności zawodowej”, „bezrobocie”</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym jest rynek pracy, i wymienia jego uczestników 	<p>człowieka do podejmowania pracy</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia motywy aktywności zawodowej człowieka 	<p>charakteryzuje przyczyny oraz konsekwencje zjawiska nierównowagi na rynku pracy</p>	<p>wielkość popytu i podaży pracy</p>
33.	Poszukiwanie pracy – najlepsza praca dla mnie	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym jest aktywne poszukiwanie pracy • wyjaśnia, jak rozpoznać własne predyspozycje i możliwości zawodowe 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia i omawia sposoby poszukiwania pracy 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym polega rozpoznanie rynku pracy (uwzględniające zawody deficytowe i nadwyżkowe- oraz najczęstsze oczekiwania pracodawców) • uzasadnia konieczność jednoczesnego korzystania z kilku metod szukania pracy • odróżnia wiarygodne oferty pracy 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje własne możliwości znalezienia pracy na rynku lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim • wyszukuje oferty pracy, uwzględniając własne możliwości i predyspozycje •
34.	Dokumenty aplikacyjne	<ul style="list-style-type: none"> • Wymienia rodzaje dokumentów aplikacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia zasady pisania CV i listu motywacyjnego • wymienia 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia kompetencje miękkie, na które najczęściej zwracają uwagę 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia i omawia elementy dokumentów aplikacyjnych (uwzględniając

			najczęstsze błędy w CV i listach motywacyjnych	pracodawcy	Europass) •tworzy dokumenty aplikacyjne dotyczące konkretnej oferty pracy
35.	Zrobić dobre wrażenie czyli rozmowa kwalifikacyjna	<ul style="list-style-type: none"> •wymienia etapy procesu rekrutacji pracowników •wyjaśnia znaczenie terminu „rozmowa kwalifikacyjna” 	<ul style="list-style-type: none"> •wyjaśnia znaczenie rozmowy kwalifikacyjnej w procesie rekrutacji •wymienia zasady przygotowania się do rozmowy kwalifikacyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> •wymienia zasady dobrego zaprezentowania się na rozmowie kwalifikacyjnej •analizuje najczęściej zadawane pytania podczas rozmowy kwalifikacyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> •stosuje różne formy komunikacji werbalnej i niewerbalnej w celu autoprezentacji oraz prezentacji własnego stanowiska •uczestniczy w rozmowie kwalifikacyjnej w warunkach symulowanych
36.	Zatrudnienie	<ul style="list-style-type: none"> •wyjaśnia znaczenie terminów: „kodeks pracy”, „stosunek pracy”, „świadectwo pracy”, „płaca” •wymienia rodzaje umów o pracę •wymienia umowy cywilnoprawne (umowę-zlecenie i umowę o dzieło) •wymienia i omawia funkcje płacy 	<ul style="list-style-type: none"> •wyjaśnia znaczenie Kodeksu pracy jako podstawowego aktu prawnego regulującego prawa i obowiązki pracowników oraz pracodawców •wymienia formy rozwiązania umowy o pracę •wymienia podstawowe prawa i obowiązki pracownika (w tym 	<ul style="list-style-type: none"> •wymienia i omawia podstawowe zasady prawa pracy •analizuje formy wynagrodzenia wynikające z systemu płac, a następnie wskazuje wady i zalety każdej z nich z punktu widzenia pracownika oraz pracodawcy 	<ul style="list-style-type: none"> •analizuje i interpretuje szczegółowe zapisy prawa pracy •analizuje formy zatrudnienia na podstawie umów cywilnoprawnych, a następnie wskazuje podstawowe cechy odróżniające je od umowy o pracę •analizuje poszczególne rodzaje umów o pracę, a następnie wskazuje ich wady i zalety z

		<ul style="list-style-type: none"> •wymienia instytucje w Polsce stojące na straży praw pracowniczych 	<p>pracownika młodocianego) oraz pracodawcy</p> <ul style="list-style-type: none"> •wymienia i charakteryzuje rodzaje płacy (minimalna, netto, brutto) •wymienia i charakteryzuje rodzaje systemów płac 		<p>punktu widzenia pracownika oraz pracodawcy</p> <ul style="list-style-type: none"> •oblicza płacę netto
37.	Bezrobocie. Sytuacja na rynku pracy w UE	<ul style="list-style-type: none"> •wyjaśnia pojęcia: „bezrobocie”, „stopa bezrobocia”, „osoba bezrobotna”, „BAEL” •wymienia swobody wspólnego rynku i charakteryzuje swobodę przepływu osób 	<ul style="list-style-type: none"> •wymienia warunki, które trzeba spełnić, aby otrzymać status bezrobotnego •charakteryzuje rodzaje bezrobocia •analizuje stopę bezrobocia wg BAEL w krajach UE i wyciąga wnioski 	<ul style="list-style-type: none"> •identyfikuje rodzaje bezrobocia ze względu na przyczynę i formę występowania •wymienia negatywne i pozytywne skutki bezrobocia •wymienia i omawia sposoby walki z bezrobociem (pasywne i aktywne) •wymienia przyczyny migracji zarobkowych Polaków 	<ul style="list-style-type: none"> •uzasadnia potrzebę aktywnej i efektywnej walki z bezrobociem •oblicza stopę bezrobocia •analizuje dane statystyczne dotyczące wielkości i struktury bezrobocia w Polsce •formułuje wnioski na temat bezrobocia w województwie, w którym mieszka •omawia zróżnicowanie warunków pracy i życia w UE (uwzględniając stopę bezrobocia i przeciętne roczne

38.	Handel zagraniczny. Współpraca gospodarcza Polski z zagranicą	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: „handel zagraniczny”, „eksport”, „import”, „bilans handlu zagranicznego” • wymienia bariery ograniczające handel zagraniczny 	<ul style="list-style-type: none"> • określa zakres współpracy międzynarodowej • wymienia nazwy państw o największym udziale w handlu zagranicznym (eksportcie i imporcie) 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia znaczenie handlu zagranicznego w gospodarce oraz wymienia korzyści wynikające z wymiany handlowej • podaje przykłady polskich „hitów eksportowych” 	<p>dochody)</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia głównych partnerów handlowych Polski oraz omawia strukturę handlu zagranicznego i jego znaczenie dla naszego kraju • analizuje wpływ kursu walut na handel zagraniczny i gospodarkę
39.	Procesy globalizacji	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcie „globalizacja” • wyjaśnia znaczenie terminu „antyglobalista” 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia i charakteryzuje płaszczyzny globalizacji • wymienia główne centra gospodarcze i finansowe świata 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia rolę globalnych korporacji w rozwoju globalizacji • wymienia i omawia korzyści i zagrożenia wynikające z globaliz. • wymienia i charakteryzuje poz. i neg. skutki globaliz. na poszczególnych jej płaszczyznach 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia wpływ globalizacji na gospodarkę Polski • podaje przykłady oddziaływania globalizacji na poziom życia i model konsumpcji • wyszukuje informacje o aktualnych tendencjach i zmianach w gospodarce świata i Polski